

سازوکارهای بین‌المللی، برای مبارزه با سلاح‌های شیمیایی

مهرداد رایجیان اصلی*

درآمد

مسئله مبارزه با سلاح‌های شیمیایی همواره یکی از نگرانی‌های بشر در سده گذشته بوده است. شاید بتوان گفت برای نخستین بار به کارگیری گسترده سلاح‌های شیمیایی در جریان جنگ نخست جهانی جامعه بین‌المللی را برای مبارزه جدی با این پدیده به فکر انداخت. (۱) پیش از آن، در کنفرانس بین‌المللی صلح لاهه به سال ۱۸۹۹ شرکت کنندگان بر ممنوعیت به کارگیری پرتابه‌های حاوی گازهای سمی توافق کرده بودند. در پایان جنگ نخست جهانی، در نتیجه به کارگیری بیش از ۱۰۰ هزار تن مواد شیمیایی سمی، ۹۰ هزار سرباز کشته و بیش از یک میلیون نفر مصدوم شدند. کمتر از ده سال بعد - یعنی در سال ۱۹۲۵ - در شهر ژنو پروتکلی بسته شد که به کارگیری سلاح‌های میکروبی و شیمیایی را ممنوع می‌ساخت. البته این سند، برای بازداشتن کشورها از تولید، نگهداری و به کارگیری سلاح‌های شیمیایی کافی نبود. به همین منظور در سال ۱۹۷۲، برای مبارزه جدی‌تر با پدیده سلاح‌های شیمیایی، کنوانسیون

* - دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی

۱- در واقع، برای نخستین بار در سال ۱۹۱۵ در ناحیه‌ای نزدیک ایپر بلژیک، از سلاح‌های شیمیایی در سطح گسترده‌ای استفاده شد.

سلاحهای بیولوژیک و سمی در ژنو تصویب شد. کشورهایی که به این کنوانسیون پیوستند، متعهد شدند گفت‌وگو در زمینه انعقاد پیمانی برای ممنوعیت سلاحهای شیمیایی را همچنان ادامه دهند.

به رغم همه این تلاشها، دولت عراق در جنگ با دولت جمهوری اسلامی ایران - در فاصله سالهای ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۹ - از سلاحهای شیمیایی استفاده کرد و در سال ۱۹۸۸ با بمباران شیمیایی شهر حلبچه، شهروندان کرد عراقی را نیز مورد حمله فرار داد.

سرانجام، تلاشهای جامعه جهانی در سالهای پایانی هزاره دوم با تصویب کنوانسیون سلاحهای شیمیایی و تأسیس سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی ضمانت اجرای بیشتری پیدا کرد. نخست، در سال ۱۹۹۲، متن کنوانسیون منع، گسترش، تولید، نگهداری و به کارگیری سلاحهای شیمیایی و نابودسازی آنها (کنوانسیون سلاحهای شیمیایی) به تصویب رسید. سپس، در ژانویه ۱۹۹۳ کنوانسیون سلاحهای شیمیایی در آیینی برای امضا در شهر پاریس به کشورها ارائه شد. ۱۳۰ کشور با امضای این کنوانسیون حمایت خود را از خلع سلاحهای شیمیایی اعلام کردند. در فوریه همان سال، به منظور فراهم کردن زمینه لازم الاجرا شدن کنوانسیون یک کمیسیون مقدماتی در شهر لاهه تشکیل شد.

دو سال بعد - یعنی در ۱۹۹۵ - به رغم امضای کنوانسیون سلاحهای شیمیایی، فرقه آم‌شینریکیو^(۱) در ژاپن در یک حمله تروریستی در متروی توکیو گاز سارین پخش کرد که در نتیجه، نزدیک به پنج هزار نفر مصدوم و شمار زیادی هم کشته شدند.

سرانجام، در سال ۱۹۹۷، کنوانسیون سلاحهای شیمیایی برای ۸۷ عضو نخست لازم الاجرا شد و در همین سال، سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی برای اجرای مفاد این کنوانسیون در شهر لاهه تأسیس شد.^(۲)

امروز، اگرچه به کارگیری سلاحهای شیمیایی در اساسنامه دیوان بین‌المللی کیفری

1- Aum Shirinrikyo.

۲- گفتنی است تا ششم ژوئن ۲۰۰۳، شمار دولتهای عضو به ۱۵۲ کشور رسیده است. دولت جمهوری اسلامی ایران نیز در سیزدهم ژانویه ۱۹۹۳ کنوانسیون یاد شده را امضا کرده و مفاد آن برای ایران از سوم دسامبر ۱۹۹۷ لازم الاجرا شده است.

(۱۹۹۸- ژم) فقط گونه‌یی از جنایات جنگی به شمار می‌رود^(۱) ولی سازمان مبارزه با سلاح‌های شیمیایی به سهم خود، تلاش‌های گسترده‌یی در این زمینه انجام داده است. مقرر این سازمان در شهر لاهه است. چندی پیش در سفری که به دعوت دانشگاه لیدن^(۲) هلند به شهر لاهه داشتم، دیدار از این سازمان نیز در برنامه سفرم بود. نوشته حاضر آورده این دیدار است.

گفتار نخست

سازمان مبارزه با سلاح‌های شیمیایی

سازمان مبارزه با سلاح‌های شیمیایی یکی از سازمان‌های بین‌المللی است که در سال ۱۹۹۷ تشکیل شد. این سازمان به وسیله کشورهای که به کنوانسیون سلاح‌های شیمیایی^(۳) پیوسته‌اند و با هدف تضمین کارکرد مؤثر کنوانسیون و دستیابی به هدف‌های مندرج در آن به وجود آمد. به موجب مفاد این کنوانسیون، سازمان مبارزه با سلاح‌های شیمیایی وظایف بسیاری را در سراسر جهان بر عهده دارد، از جمله:

- تلاش برای متقاعد کردن کشورهای که تاکنون به کنوانسیون نپیوسته‌اند؛

- واریسی و اطمینان از نابودی سلاح‌های شیمیایی موجود؛

- نظارت بر برخی از اقدام‌ها در صنایع شیمیایی به منظور کاهش خطر به کارگیری

ناروای تجارت مواد شیمیایی برای مقاصد تسلیحاتی؛

- کمک و حمایت از کشورهای عضو (از جمله در مقابل تروریستها) در صورتی که به

وسیله سلاح‌های شیمیایی مورد حمله واقع شوند یا به چنین حمله‌ای تهدید گردند؛

۱- نگاه کنید به بندهای ۱۷ و ۱۸ - ب - ۲ از ماده ۸ اساسنامه.

2- Leiden University.

۳- عنوان دقیق این سند، «کنوانسیون منع گسترش، تولید، نگهداری و به کارگیری سلاح‌های شیمیایی» است.

- ارتقای همکاری بین‌المللی برای کاربرد صلح آمیز دانش شیمی. سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی از طریق پاکسازی سهمناک‌ترین سلاحها و تلاش برای نابودی کامل همه گونه‌های سلاحهای کشتار جمعی نقش مهمی در محدود کردن شیوه‌های جنگ داشته است. این سازمان، یک نهاد بین‌المللی ناوابسته است که به خاطر دولتهای عضو فعالیت می‌کند. سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی با سازمان ملل متحد همکاری می‌کند. زبانهای رسمی شش‌گانه این سازمان، عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی است. همه کشورهای عضو این سازمان در بودجه سالانه آن سهمینند. اقتصاد این کشورها میزان پرداختهای آنان را مشخص می‌کند. کشورهای بزرگ و ثروتمند بیشترین و برخی کشورهای کوچکتر یا فقیرتر یک هزارم درصد بودجه را پرداخت می‌کنند.

کنفرانس دولتهای سه‌زده^(۱) رکن اصلی سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی است و تصمیمهای مهمی درباره کنوانسیون اتخاذ می‌کند. این کنفرانس از همه کشورهای عضو و معمولاً هر سال یک بار تشکیل می‌شود.

شورای اجرایی^(۲) رکن دیگر سازمان است که ۴۱ نماینده از دولتهای عضو دارد. این نمایندگان برای دوره‌های خدمت دو ساله برگزیده می‌شوند. شورای اجرایی دست کم چهار نشست در سال دارد و رهنمودهای مهمی برای اقدامهای سازمان در طول سال اتخاذ می‌کند.

رکن سوم سازمان دبیرخانه فنی^(۳) است که به دو رکن پیشین کمک می‌کند و نزدیک به ۵۰۰ کارمند دارد. دبیرخانه کار روزانه اجرای کنوانسیون - از جمله، بازرسیها توسط ۲۰۰ بازرس - را انجام می‌دهد؛ همچنین برای اجرای کنوانسیون در کشورهای عضو به آنها کمک می‌کند.

1- The Conference of the states parties.

2- The Executive Council

3- Technical Secretariat.

گفتار دوم

کنوانسیون سلاحهای شیمیایی

کنوانسیون سلاحهای شیمیایی یک پیمان بین‌المللی است که کاربرد سلاحهای شیمیایی را ممنوع می‌شمارد و بر نابودی همیشگی این سلاحها در هر نقطه از جهان تأکید می‌کند. این کنوانسیون، بنیانی برای سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی برای دستیابی به اهداف زیر فراهم می‌سازد:

- نظارت بر نابودی مواد شیمیایی موجود کاربرد پذیر در سلاحهای شیمیایی؛

- نظارت بر مکانهایی که به تولید سلاحهای شیمیایی می‌پردازند؛

- وارسی بسیاری از مکانهای صنعتی برای اطمینان از این که سلاحهای شیمیایی

تازه‌ای در آنها تولید نمی‌شود.

سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی همکاری بین‌المللی و تبادل دانش و فن‌آوری را به این منظور ترویج می‌دهد تا مردم و حکومتها بتوانند از کاربرد صلح‌آمیز دانش شیمی سود ببرند.

هر یک از کشورهای عضو سازمان به انجام ندادن موارد زیر پایبند خواهند بود:

- به کار بردن سلاحهای شیمیایی؛

- گسترش، تولید، دستیابی یا نگهداری سلاحهای شیمیایی یا واگذاری آن به هر کس

در هر نقطه از جهان؛

- کمک و تشویق هر آنچه به وسیله کنوانسیون ممنوع شده به هر طریق ممکن.

نابودی همه سلاحهای شیمیایی موجود و نابودی یا دگرگونی مکانهای تولید این سلاحها برای مقاصد صلح‌آمیز یکی از هدفهای مهم کنوانسیون و کارهای مهم سازمان است. سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی از رهگذر نابودی این سلاحها و ابزارهای سازنده آنها در تضمین این هدف می‌کوشد که سلاحهای شیمیایی را دیگر نتوان تولید

کرد و هرگز دوباره برای آسیب زدن یا کشتن مردم به کار برد.

گفتار سوم

نابودی سلاحهای شیمیایی

نابودی سلاحهای شیمیایی به معنای از میان بردن کامل این سلاحها و نیز مکانهایی است که این سلاحها در آن تولید می شود. هر یک از دولتهای عضو سازمان باید همه سلاحهای شیمیایی خود یا در تصرف خود را نابود کند؛ همه آن سلاحهای شیمیایی را که ممکن است به کشور دیگری راه پیدا کرده باشد، نابود کند؛ و مکانهای خود یا در تصرف خود را که برای تولید این سلاحها به کار می روند، از میان ببرد.

تاکنون، چهار کشور به سازمان خبر داده اند که نزدیک به ۷۰ هزار تن مواد سمی در ۸/۶ میلیون مهمات و مهمات خانه داشته اند. این چهار کشور نابودی سلاحهای خود را مطابق کنوانسیون آغاز کرده اند. بزرگترین زرادخانه هایی که باید نابود شود در روسیه و ایالات متحده است. کنوانسیون، کشورهای عضو را به نابودی سلاحهای شیمیایی خود در مدت ۱۰ سال پس از لازم الاجرا شدن این پیمان - یعنی تا سال ۲۰۰۷ - ملزم می سازد. چنانچه دشواریهایی در برنامه های نابودسازی وجود داشته باشد، این مدت تا ۵ سال دیگر - یعنی تا سال ۲۰۱۲ - تمدیدپذیر است. موافقت دیگر کشورهای عضو سازمان برای تمدید زمان نابودی سلاحهای شیمیایی ضروری است. کشورهای عضو نمی توانند سلاحهای شیمیایی را آن طور که خود می خواهند نابود کنند: مطابق کنوانسیون، نابودی این سلاحها نباید به مردم یا محیط زیست آسیبی برساند. بدین سان، چهار کشوری که سلاحهای شیمیایی در اختیار دارند باید برای نابودی آنها از فن آوریهای مطمئنی استفاده کنند. سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی همواره بر برنامه نابودسازی این سلاحها در این چهار کشور نظارت داشته است. همچنین، این سازمان برای اطمینان از تعطیلی و نابودی مکانهای تولید سلاحهای شیمیایی همه مکانهایی را که توسط

کشورهای عضو از وجودشان آگاه شده، مورد بازرسی منظم قرار می‌دهد. نیمی از این مکانها به طور کامل نابود یا برای مقاصد صلح‌آمیز تغییر شکل داده شده‌اند. هم‌اکنون سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی بر نابودی یا تبدیل این مکانها برای مقاصد صلح‌آمیز، همچنین بر نابودی سلاحهای شیمیایی کار کرده یا سلاحهایی که به کشور دیگری راه یافته‌اند، نظارت می‌کند. مطابق کنوانسیون، کشورهای عضو باید سازمان را از وجود چنین سلاحهایی آگاه سازند و نسبت به نابودی آنها تعهد کنند.

گفتار چهارم

صنایع شیمیایی

بسیاری از کشورها از صنایع شیمیایی برخوردارند. مواد شیمیایی برای ساخت فرآورده‌های بی‌شماری به کار می‌روند. سلاحهای شیمیایی بخشی از این فرآورده‌ها را تشکیل می‌دهند. چنین موادی «دو منظوره»^(۱) نامیده می‌شوند. سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی به دلیل وجود این مواد دو منظوره باید بر فعالیتهای صنایع شیمیایی مرتبط با این مواد نظارت کند. همه کشورهای عضو باید فعالیتهای مرتبط با برخی مواد شیمیایی خود را به سازمان اعلام کنند. کنوانسیون سلاحهای شیمیایی فهرست سه‌گانه‌ای از مواد شیمیایی خاص را شامل می‌شود:

فهرست ۱: مواد شیمیایی‌ای که خود، سلاحهای شیمیایی‌اند یا به این سلاحها بسیار مرتبط‌اند. نمونه این سلاحها سارین^(۲) و گاز خردل است.

فهرست ۲: مواد شیمیایی‌ای که هم برای ساخت سلاح و هم برای مقاصد صلح‌آمیز کاربرد پذیرند؛ اگرچه به مقدار زیادی تولید نمی‌شوند.

1- Dual-use.

۲- Sarin: این سلاح در حمله‌های تروریستی در ژاپن در دهه ۱۹۹۰ به کار گرفته شد.

فهرست ۳: مواد شیمیایی سمی که هم برای ساخت سلاحهای شیمیایی و هم در تولید انبوه فرآورده هایی چون روغن، سیمان، پارچه و کاغذ به کار می روند. افزون بر این، مخفیگاههایی که طیف گسترده ای از مواد شیمیایی را که در کنوانسیون به نام «مواد شیمیایی آلی ناپیوسته»^(۱) شناخته می شوند، تولید می کنند، نیز موضوع اعلام و واریسی اند. این مخفیگاهها ممکن است قادر به تولید سلاحهای شیمیایی باشند و بنابراین باید مورد نظارت قرار گیرند.

همه مکانهای مربوط به مواد شیمیایی فهرست سه گانه بالا و مواد شیمیایی آلی ناپیوسته در قبال بازرسی سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی پاسخگویند. این سازمان از رهگذر بازرسی صنایع شیمیایی نقش مهمی در پیشگیری از گسترش سلاحهای شیمیایی ایفا می کند. همچنین، کشورهای عضو سازمان باید از تجارت مواد شیمیایی فهرستهای ۱ و ۲ با کشورهای غیر عضو باز داشته شوند. سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی با نظارت بر تجارت بین المللی مواد شیمیایی ذکر شده در فهرست که به وسیله کشورهای عضو اعلام می شود، به پیشگیری از کاربرد این مواد در ساخت سلاحهای شیمیایی جدید می پردازد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتان گفتار پنجم

واریسی^(۲)

واریسی فرآیندی است که از رهگذر آن، سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی از اجرای تعهدهای کشورهای عضو در قبال کنوانسیون اطمینان حاصل می کند. اگر این کشورها وظیفه خود را انجام دهند، به آنها پیرو^(۳) کنوانسیون گفته می شود. سازمان

۱- نشانه اختصاری این مواد DOCs است.

2- Verification

3- Compliant.

مبارزه با سلاحهای شیمیایی فرآیند واریسی را به شکلهای گوناگونی انجام می‌دهد:

- ارزیابی اعلامیه‌های کشورهای عضو بر پایه‌ای منظم. این برآورد، به هزاران صفحه

سند به شش زبان می‌رسد؛

- انجام بازرسیهای محلی منظم از مکانهای نظامی یا صنعتی اعلام شده برای بررسی

درستی اعلامیه‌ها؛

- انجام بازرسیهای اتهامی؛^(۱)

- تحقیق در مورد گزارشی که بر کاربرد سلاحهای شیمیایی دلالت می‌کند.

اگر کشور عضوی کشور عضو دیگر را به نقض مفاد کنوانسیون مظنون بداند، می‌تواند

انجام یک بازرسی ویژه را در آن کشور درخواست کند. چنین بازرسیهایی که در هر زمان

و مکانی اجرا پذیرند، بازرسیهای اتهامی نامیده می‌شوند. هیچ یک از کشورهای عضو

حق ندارد این بازرسی را رد کند یا گروه بازرسی را از دسترسی به مکان مورد ادعا

محروم سازد. هیچ کشور عضوی تاکنون انجام بازرسی اتهامی را درخواست نکرده

است. همچنین، سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی هرگز برای به کارگیری سلاحهای

شیمیایی به بازرسی متوسل نشده است. این سازمان به منظور پاسخگویی سریع به

درخواستهای مطرح شده روشهای بازرسی خود را تمرین و آزمایش می‌کند.

تلاش دولتها و صنایع شیمیایی در بررسی پیروی آنها، هر دو از ارکان ضروری

تضمین نابودی سازی سلاحهای شیمیایی در جهان‌اند.

گفتار ششم

همکاری بین‌المللی

همکاری بین‌المللی دست به دست هم دادن برای سعادت همهٔ مردم جهان است.

کنوانسیون، سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی و کشورهای عضو آن را به همکاری با یکدیگر برای بهبود کاربرد صلح آمیز مواد شیمیایی به منظور توسعه اقتصاد و فن آوری کشورهای عضو متعهد می سازد. این موضوع، برای سازمان بسیار اهمیت دارد.

کشورهایی که سلاح شیمیایی ندارند و تهدیدی هم از این سلاحها احساس نمی کنند عمده به این دلیل به کنوانسیون پیوسته اند که خواستار گسترش صنایع شیمیایی خود و مشارکت در تبادل دانش و فن آوری، با سازماندهی سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی برای مقاصد صلح آمیزاند.

سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی تاکنون کارگاههای آموزشی، همایشها و کنفرانسهایی در زمینه کنوانسیون سلاحهای شیمیایی، امتیازهای آن و همکاری منطقه‌ای و بین‌المللی در گسترش صنایع شیمیایی برگزار کرده است. این سازمان همچنین چند طرح کارورزی و پژوهشی را پشتیبانی کرده و برای دسترسی به ابزارهای صنایع مدرن - از جمله، تجهیزات پیچیده و پیشرفته - به کشورهای در حال توسعه کمک می کند.

یکی از مهمترین بخشهای فعالیت سازمان در زمینه همکاری بین‌المللی «برنامه همکاری سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی» است. این برنامه به صورت سالیانه دانشمندان، مهندسان و پژوهشگران کشورهای گوناگون را گرد هم می آورد. و آنان را با کنوانسیون سلاحهای شیمیایی و شیوه‌های پیشرفته صنایع شیمیایی آشنا می سازد.

برای غیر قانونی کردن فعالیتهای ممنوع شده در کنوانسیون - یعنی تولید، نگهداری و کاربرد سلاحهای شیمیایی - هر کشور عضو سازمان قوانین جداگانه‌ای باید تصویب کند. همکاری بین‌المللی برای جامه عمل پوشاندن به مفاد کنوانسیون اهمیت دارد. همه کشورهای عضو باید به منظور اجرای مفاد کنوانسیون و مجازات مجرمان قوانین داخلی خود را باز بینی کنند. بسیاری از کشورها برای پیش‌بینی و تصویب چنین قوانینی، از سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی کمک دریافت کرده‌اند.

گفتار هفتم

کمک و حمایت

سازمان ممنوعیت سلاحهای شیمیایی با ارائه تجهیزات، خدمات پزشکی و مشاوره به کشورهای عضو، از آنها در برابر سلاحهای شیمیایی حمایت می‌کند. این سازمان به منظور نشان دادن راههای مقابله با حملات شیمیایی و جان به در بردن از آسیب آنها، به برگزاری دوره‌ها و کارگاههای آموزشی و همایشهای سالیانه می‌پردازد. در این دوره‌ها چگونگی کاربرد فن‌آوری پیشرفته برای شناسایی سلاحهای شیمیایی نیز آموزش داده می‌شود. کارشناسان سازمان در شهر لاهه چگونگی همکاری و کمک در مقابله با حملات شیمیایی، و مهمتر از همه، گامهایی را که باید [برای پیشگیری از تلفات و خسارتهای ناشی از آن و درمان بزه‌دیدگان آنها] برداشت، می‌شناسند. کشورهای عضو باید در همکاری با سازمان و کمک متقابل سهیم شوند. چنین کمکهایی می‌تواند به شکلی نقدی - برای نمونه، به یک صندوق خیریه - یا مادی - در قالب تجهیزات و لوازم - باشد. این مشارکتها سازمان را قادر می‌سازد تا برای حمایت از افراد و محیط زیست به درخواست آن دسته از کشورهای عضو که توسط سلاحهای شیمیایی مورد حمله یا تهدید قرار گرفته‌اند، پاسخ دهد. سازمان باید شبکه‌ای از کارشناسان خبره فراهم آورد.

گفتار هشتم

تروریسم شیمیایی

تروریسم شیمیایی به کارگیری سلاحهای شیمیایی برای ترساندن، آسیب زدن یا کشتن مردم است. آنچه سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی را بیش از هر چیز نگران

می‌کند این است که به کارگیری این سلاحها توسط تروریستها پیامدهای زیانباری به همراه دارد و تلفات و خسارتهای گسترده‌ای رقم می‌زند. در سال ۱۹۹۵، تروریستها با پخش گاز سارین در متروی توکیو ۱۲ نفر را کشتند و نزدیک به ۵۰۰۰ نفر را مصدوم ساختند. سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی هنوز در آن سال تشکیل نشده بود. اگر این رویداد در زمان حیات سازمان به وقوع می‌پیوست، ژاپن می‌توانست از سازمان درخواست کمک کند. پس از تشکیل سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی در سال ۱۹۹۷، این اطمینان به وجود آمد که ساختمانها و تجهیزاتی که تروریستها برای تولید آن سلاحها به کار می‌بردند کاملاً نابوده شده‌اند.

خلع سلاح شیمیایی و تلاشهای سازمان به منظور تضمین کاربرد درست مواد شیمیایی برای مقاصد صلح‌آمیز این اطمینان را به وجود می‌آورد که تروریستها نتوانند به دستیابی یا ساخت سلاحهای شیمیایی بپردازند.

کنوانسیون سلاحهای شیمیایی مبنای قانونی مبارزه با این سلاحها در جهان به شمار می‌رود. اجرای مفاد کنوانسیون در زمینه تولید، نقل و انتقال و به کارگیری سلاحهای شیمیایی، از سوی همه کشورهای که به آن پیوسته‌اند، به این معناست که تروریستها در قبال نقض این مفاد به محاکمه کشانده می‌شوند. مهارت، دانش و توانایی سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی - به عنوان مرجعی که در جهان به مسأله سلاحهای شیمیایی می‌پردازد- باید در پیشگیری از تروریسم شیمیایی و مبارزه با آن به کار گرفته شود.

شورای امنیت سازمان ملل متحد در سپتامبر ۲۰۰۱، همه سازمانهای بین‌المللی را به همکاری در مبارزه با تروریسم بین‌المللی فراخواند. سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی به این فراخوان پاسخ داده و تلاشهای بسیاری در مبارزه جهانی با تروریسم انجام داده است.

گفتار نهم

جهان شمولی^(۱)

جهان شمولی یعنی هدف همه کشورها باید این باشد که با پیوستن به کنوانسیون سلاحهای شیمیایی، به عضویت سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی در آیند. هر کشوری که به کنوانسیون می‌پیوندد باید ساخت، داشتن یا به کارگیری سلاحهای شیمیایی را برای همه و در هر کجا جرم‌انگاری کند. این جرم‌انگاری به بازداشتن هر فرد، گروه یا حکومتی که از توجه به آن سرباز زند، کمک می‌کند و تضمین مناسبی برای مجازات ناقضان کنوانسیون به شمار می‌رود. وقتی همه کشورها به عضویت سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی در آیند، آن وقت خواهیم توانست در جهانی خالی از این سلاحها زندگی کنیم.

با امضای کنوانسیون سلاحهای شیمیایی، کشورهایی که هنوز آن را در مجلس قانونگذاری خود تصویب نکرده‌اند، متعهد می‌شوند که از اصول مهم آن پیروی کنند. با وجود این، سازمان مبارزه با سلاحهای شیمیایی نمی‌تواند حفظ و تداوم این پایبندی را وارسی کند. متأسفانه، هیچ راهی برای پی‌بردن سازمان به پایبندی کشورها (امضاکنندگان و غیر آنها) به ممنوع ساختن سلاحهای شیمیایی وجود ندارد.

منابع:

- ORGANISATION FOR THE PROHIBITION OF CHEMICAL WEAPONS PROFILES,

Information as of 6 June 2002.

-www. OPCW.org

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی